

Gödöllő Város Polgármestere

E l ő t e r j e s z t é s

a Képviselő-testület 2008. április 3-i ülésére

Tárgy: Javaslát Gödöllő Város helyi jelentőségű természeti területeinek és értékeinek védetté nyilvánításáról és a természetvédelem helyi szabályairól szóló 37/2004. (XII. 20.) számú önkormányzati rendelet módosítására

Előterjesztő: Dr. Gémesi György polgármester

Tisztelt Képviselő-testület!

Gödöllő több szempontból is „Szerencsés Város” – kevés település mondhatja el magáról, hogy olyan gazdag zöldfelületekben, természeti értékekben, mint Gödöllő. Ebből közigazgatási határunkon belül több mint kétezer hektár áll valamilyen szintű (országos vagy helyi) természetvédelmi oltalom alatt. Legrégebb óta védett természeti területeink közül a Gödöllői Dombvidék Tájvédelmi Körzet gödöllői területei 1990 óta, valamint a Grassalkovich kastély Felsőparkja 1998 óta élveznek országos védeltséget, továbbá helyi védelemben részesült 1975-ben az Erzsébet-park, 1978-ban a József Főherceg Arborétum valamint 1980-ban a KÁTKI-park (azaz a Méhészet).

A Képviselő-testület 2004. december 16-i ülésén fogadta el a Gödöllő Város helyi jelentőségű természeti területeinek és értékeinek védetté nyilvánításáról és a természetvédelem helyi szabályairól szóló 37/2004. (XII. 20.) számú önkormányzati rendeletet, ezzel együtt pedig helyi védeltség alá került az Isaszegi úti platánfasor, mint természeti érték, továbbá az ún. Erzsébet-park II. elnevezésű parkrészlet a „rég” Erzsébet park szomszédságában.

A közelmúltban a Szent István Egyetem rektora azzal kereste meg önkormányzatunkat, hogy az egyetem Mezőgazdasági- és Környezettudományi Kara Növényteni és Ökofiziológiai Intézetének Botanikus kertje helyi védetté nyilvánítását kezdeményezze. A Botanikus kerttel kapcsolatos távlati terveik megvalósításához elengedhetetlenül szükséges a kert védetté nyilvánítása, ugyanis az értékmegőrzéshez és további fejlesztésekhez szükséges anyagi források csak pályázati úton biztosíthatók. A Közép-Magyarországi Operatív Program keretében kiírt KMOP-2007-3.2.1/B kódjelű, 'Gyűjteményes kertek és védett történeti kertek megőrzése és helyreállítása' című pályázati konstrukció révén az egyetemnek lehetősége lenne előteremteni a szükséges forrásokat, ám a pályázat benyújtásának feltétele a védeltség ténye.

A Szent István Egyetem (volt Gödöllői Agrártudományi Egyetem) Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar Növényteni és Ökofiziológiai Intézetének Botanikus kertje 1951-ben kezdte meg a működését Budán. Ám a Kar Gödöllőre költözése miatt szükségessé vált egy oktatási és kutatási célokat egyaránt szolgáló új botanikus kert létesítése Gödöllőn, az egyetem kísérleti területén. A gondos előkészítő munkálatok gyümölcsképpen az 1960-as évek elejére egy jól megtervezett, kellő szakmai tudással és gondossággal kivitelezett, alapvetően az agrárjellegű oktatást szolgáló; a kutatást laboratóriumi háttérrel és kísérleti területtel segítő botanikus kert jött létre, amelyben adottak voltak a továbbfejlesztés lehetőségei is. A 4,3 hektáros területen ma mintegy 1200 növényfaj él (kb. 1000 telepített és kb. 200 spontán faj), amely szám magában foglalja a botanikai és a mezőgazdasági gyűjteményt egyaránt. A növényfajok közül mintegy 300 gyógynövényként is ismert.

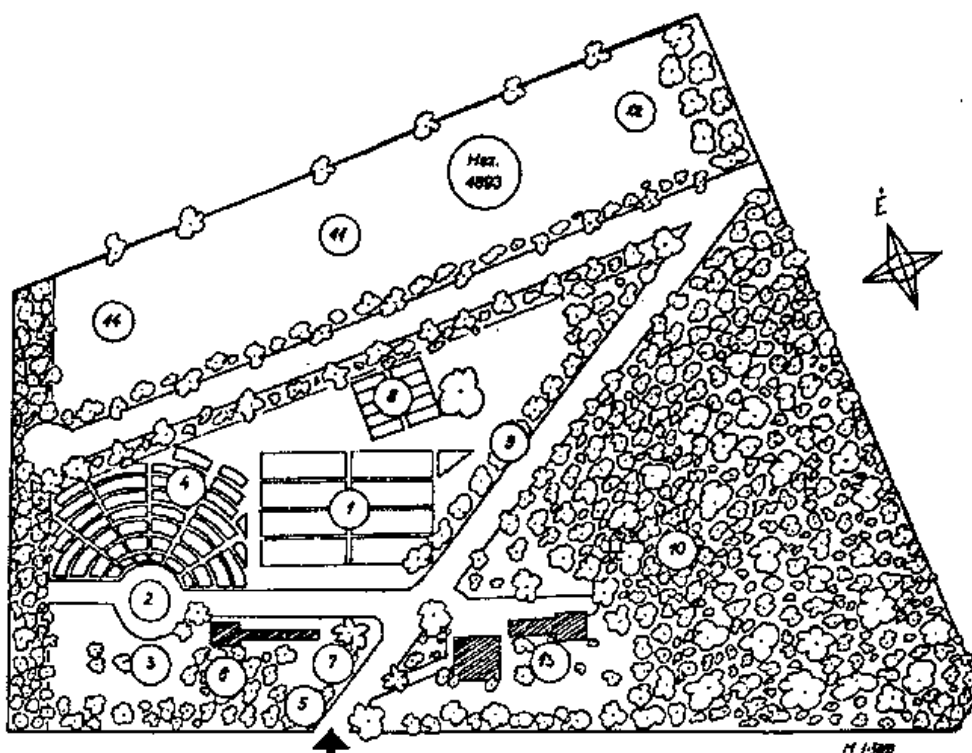
A Botanikus kert védetté nyilvánítását az alábbi szakmai indokok alapozzák meg:

- Összesen több mint nyolcvan védett növényfaj található a botanikus kertben, több közülük jelentős egyedszámú, öfenntartó állománnyal van képviselve. A védett fajok közül 7 szerepel a „Ritka, veszélyeztetett és endemikus európai növényfajok Vörös Listájá”-n, 10 fokozottan védett növénynek számít a hatályos természetvédelmi törvény alapján. A védett és fokozottan védett taxonok listáját az 1. sz. melléklet tartalmazza.
- Az itt található védett, valamint veszélyeztetett és ritka növényfajok hazai és nemzetközi szempontból egyaránt jelentős génbank állományt jelentenek és

hozzájárulnak a biológiai sokféleség fenntartásához

- Országosan ritka, unikálisnak és őshonosnak számító, fokozott védelemre javasolt gyertyánelegyes mezei juharos-tölgyes (*Aceri campestri-Quercetum petraeae-roboris*) növénytársulás közel 2 ha-os, természetközeli állománya lelhető fel a botanikus kertben
- A kertben megtalálható almafagyűjtemény, amely számos ősi almafajtát őriz. Ezeknek az értéke nemcsak génbank jellegük révén felbecsülhetetlen, hanem kártevőkkel együtt növényvédelmi szempontból is kiemelkedően fontosak.
- Az egyetem, a kar és az intézmény profiljának megfelelően a botanikus kert által őrzött ősi taxonok (pl. tönkölybúza) nemcsak a konzervációbiológiai kutatásokhoz, hanem bármilyen jövőbeli agrár-biotechnológiai kutatáshoz is felhasználhatók.
- Egyedi értéket képvisel a kert hazai fűféléket bemutató fajtagyűjteménye, valamint a terület védetté nyilvánításával a kb. 1 ha kiterjedésű "Globális Klímaváltozás és Növényzet" elnevezésű Ökológiai Kísérleti Tér területén végzett hosszú távú, klímaváltozással összefüggő ökológiai és ökofiziológiai kutatások zavartalan működtetése is biztosított lenne

A Botanikus kert térképe:

1= tanulmányi gyűjtemény, 2= tó vizinövényekkel, 3= hallgatói rendszer gyűjtemény, 4= rendszer gyűjtemény, 5= kisméretű tó hidrofítákkal, 6-7= sziklakerti gyűjtemény, 8= szántóföldi növények (Gramineae) gyűjteménye, 9= Hamisciprus (*Chamaecyparis lawsoniana*) fasor, 10= erdőrészt, 11 és 12= Ökológiai Kísérleti Kutatóállomás területei 13= növényökológiai laboratóriumok, 14= Kísérleti Tér

A Botanikus kert a kutatás mellett számos graduális és posztgraduális tantárgy oktatását szolgálja, a hozzájuk kapcsolódó TDK- és diplomamunkák segítségével együtt, továbbá a SOCRATES-ERASMUS program keretében a külföldi hallgatók képzésében is központi szerepet játszik. A kert *Index Seminum* kiadványa 50 éve (2 év kihagyással - 1972 és 1976) évente jelenik meg. Segítségével 15 hazai, valamint 60 ország 265 külföldi botanikus kertjével tartja az intézet a szakmai és magcsere kapcsolatot. Ezen tevékenység révén számos nemzetközi intézet ismerheti meg Gödöllő város nevét és elhelyezkedését a nagyvilágban.

A Szent István Egyetem Botanikus kertje Gödöllő város és térsége, de a tágabb környék, a megye számára is tudományos-ismeretterjesztő feladatokat lát el évtizedek óta, főleg az általános és középiskolák, ill. óvodák számára, de szerepe van a felnőttek számára folyó biológiai ismeretterjesztésben is. Ezirányú tevékenységüket fokozni kívánják az intézet munkatársai, sőt városi rendezvényekhez is felajánlják a kert segítségét (pl. Madarak Napja, Föld Napja), továbbá nyári iskolatáborok számára is javasolják a megtekintését.

A Botanikus kert fentiekben vázlatosan ismertetett értékei és az oktatás terén ráháruló feladatok együttesen és külön-külön véve is alátámasztják a kert jelentőségét és védetté nyilvánításának megalapozottságát. Az intézet távlati tervei között nemcsak a gyűjtemény megőrzése és bővítése, a ritka erdőtársulás restaurációja szerepel, hanem védett növényfajok *ex situ* konzervációs tevékenysége révén – a természetvédelmi hatóságokkal is együttműködve – a Botanikus kert génbank és természetmegővő szerepkörét is erősíteni szeretnék. A kert fenntartásához szükséges energiaszükséglet jelentős hányadát távlatilag megújuló, környezetbarát energiaforrások (geotermikus-, ill. napenergia) révén fedeznék, ezáltal is illeszkedve a Településfejlesztési koncepcióban meghatározott „Ökováros”-gondolathoz.

Tisztelt Képviselő-testület!

A védetté nyilvánítási eljárás menetét szabályozó, a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. sz. törvény 25. § (2) bekezdése értelmében a védetté nyilvánítás előkészítése során megkerestük a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságát, kívánja-e a terület országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítását. Az Igazgatóság megkeresésünkre küldött nyilatkozatában a terület helyi védettség alá helyezésével egyetértett, országos szintű védettségét – a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztériummal egyetértésben – nem tartotta indokoltnak.

A törvény 25. § (7) bekezdése által előírt kötelezettségeinknek eleget téve a védetté nyilvánítással érintettek álláspontjának megismerése érdekében egyeztető megbeszélést tartottunk, amely a védetté nyilvánítással összefüggésben minden érintett fél, köztük a tulajdonos Magyar Államot képviselő MNV Zrt, a kezelő Szent István Egyetem, valamint az érintett közműszolgáltatók kölcsönös egyetértésével zárult. A megbeszéléseken meg nem jelent, de írásban a Botanikus kert helyi védettség alá helyezésére vonatkozóan támogató nyilatkozatát adta a műemléki környezet miatt érintett Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, valamint a DMRV Zrt, a KDV Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelősége illetve a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatósága. A megbeszélésekről készült jegyzőkönyv az előterjesztés 2. számú mellékletét képezi.

Tisztelt Képviselő-testület!

A fentebb felsorolt indokok mérlegelésével kérem, vitassák meg a Gödöllő Város helyi jelentőségű természeti területeinek és értékeinek védetté nyilvánításáról és a természetvédelem helyi szabályairól szóló 37/2004. (XII. 20.) számú önkormányzati rendelet módosítását, és döntésükkel tegyék lehetővé, hogy a Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kara Növénytani és Ökofiziológiai Intézetének Botanikus kertje helyi védettség alá kerüljön.

Gödöllő, 2008. március 25.

Dr. Gémesi György

Mellékletek: –/2008. (. .) számú önkormányzati rendelet tervezet Gödöllő Város helyi jelentőségű természeti területeinek és értékeinek védetté nyilvánításáról és a természetvédelem helyi szabályairól szóló 37/2004. (XII. 20.) számú önkormányzati rendelet módosításáról;
- Jegyzőkönyv a Botanikus kert védetté nyilvánítása tárgyában tartott egyeztető megbeszélésről.

...../ 2008. (... ..) sz. önkormányzati rendelet tervezet
**Gödöllő Város helyi jelentőségű természeti területeinek és értékeinek védetté nyilvánításáról és a természetvédelem helyi szabályairól szóló
37/2004. (XII. 20.) számú önkormányzati rendelet
módosításáról**

Gödöllő Város Képviselő-testülete a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény 8. § (1), a 16. § (1) bekezdése, továbbá a természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény 24. § (1) bekezdés b) pontja értelmében, valamint a természeti értékek védelmére vonatkozó jogszabályok előírásaival és a védelem szakmai követelményeivel összhangban, az alábbiak szerint módosítja a Gödöllő város helyi jelentőségű természeti területeinek és értékeinek védetté nyilvánításáról és a természetvédelem helyi szabályairól szóló 37/2004. (XII. 20.) számú önkormányzati rendeletét.

1. §

A rendelet 1. számú melléklete az alábbi ponttal egészül ki:

„3. A Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kara Növényteni és Ökofiziológiai Intézetének Botanikuskertje:

hrsz: 4893
területe: 4 ha 3532 m² „

2. §

A rendelet 3. számú melléklete az alábbi ponttal egészül ki:

**A Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kara Növényteni és Ökofiziológiai Intézetének Botanikuskertje helyi jelentőségű természetvédelmi terület Természetvédelmi Kezelési Terv összesítő része
(2008-2017)**

1. TERMÉSZETVÉDELMI GYAKORLATI CÉLKITŰZÉSEK

A Botanikuskert természetes és telepített vegetációjának, biológiai sokféleségének, oktatási, kutatási és rekreációs jellegének megőrzése illetve állapotának javítása.

2. TERMÉSZETVÉDELMI STRATÉGIÁK

A társulás-idegen fajok állományait fel kell számolni különös tekintettel az inváziós fajokra, az erdei-, vizes- és szárazgyepi élőhelyeket restaurálni kell. A taxon-gyűjteményt, mint az ex-situ fajvédelem alapját fenn kell tartani, a természetvédelmi oktatás, nevelés lehetőségét biztosítani kell.

3. TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI MÓDOK, KORLÁTOZÁSOK ÉS TILALMAK

Általános kezelési előírások

A vizes élőhelyekben a vízszintet folyamatosan optimális szinten kell tartani. A tavak víztelenítésére a nappali fagyok beállta után, leghamarabb október végén kerülhet sor.

A fátlan élőhelyeken a fűnyírás helyét, idejét, módját és ritmusát a kert vezetője szabja meg.

A fűnyiradék, a gallyak és a lehullott lomb égetése csak az arra kijelölt területen, állandó felügyelet mellett lehetséges.

Az erdő területén a spontán szaporodó, behurcolt, társulás-idegen fajok állományainak megszüntetése kívánatos. Ez természetesen nem vonatkozik az erdei mikroklímát kedvelő értékes fajok gyűjteményeire.

A Botanikus kert látogatása csak a SZIE MKK NÖFI tudtával és jelenlétében lehetséges.

A Botanikus kertbe kutyát behozni tilos.

A Botanikus kertben a látogatók csak a kijelölt utakon közlekedhetnek, az utakról letérniük tilos.

3. §

A rendelet 4. számú melléklete kiegészül az e rendelet mellékletében foglaltakkal.

4. §

Egyéb rendelkezések

Ez a rendelet a kihirdetése napján lép hatályba.

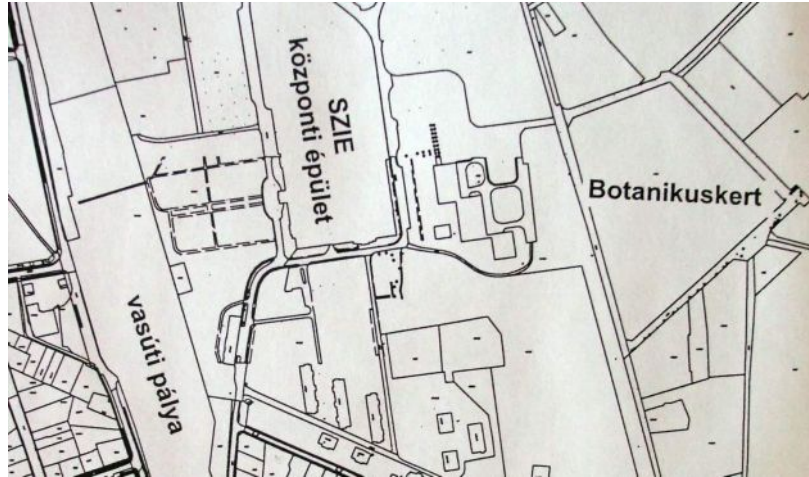
Gödöllő, 2008. április ” ”.

Dr. Gémesi György
polgármester

Dr. Nánási Éva
jegyző

-
- **Gödöllő Város helyi jelentőségű természeti területeinek és értékeinek védetté nyilvánításáról és a természetvédelem helyi szabályairól szóló/2008. (.....) sz. önk. rendelet**
 - **melléklete**
-

**A Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kara
Növényteni és Ökofiziológiai Intézetének Botanikuskertje**

JEGYZŐKÖNYV

Gödöllő, Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kara Növényteni és Ökofiziológiai Intézete Botanikuskertjének védetté nyilvánítása tárgyában tartott egyeztető megbeszélésről

Készült: 2008. március 18-án, 9.00-kor

Helyszín: Városháza III. emeleti tárgyalója

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív alapján

J. Berencz Ibolya: Tisztelettel köszöntök mindenkit a Gödöllő, Szent István Egyetem Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kara Növényteni és Ökofiziológiai Intézete Botanikuskertjének védetté nyilvánítása tárgyában tartott egyeztető megbeszélésen. A természet védelméről szóló 1996. LIII. tv. 25. §-ának megfelelően a Szent István Egyetem kezdeményezésére elindítottuk a botanikuskert védetté nyilvánítási folyamatát. Jelen megbeszélést az érintett szakhatóságok és közműszolgáltatók, valamint a tulajdonos MNV Zrt. képviselője részvételével tartjuk.

Felkérem a javaslattevő részéről a Szent István Egyetem képviselőjét, hogy ismertesse röviden a kezdeményezésük lényegét.

Czóbel Szilárd: Az egyetem botanikus kertje, mintegy 6 ha-nyi terület, melyből közel 2 ha érintetlen erdőtársulás, ma már ritkaság számba menő, őshonosnak mondható gyertyánelegyes mezei juharos tölgyes (*Aceri campestri* – *Quercetum peatraeae-roboris*). A kertben sok védett növény élőhelye is megtalálható, több mint 80 védett növényfajjal. Van egy almafagyűjtemény, taxon gyűjtemény, egyedi fűfélék gyűjteménye és a területén belül működik a „Globális Klímaváltozás és Növényzet” elnevezésű ökológiai kísérleti tér.

Az értékek megőrzése, helyreállítása és fenntartása mellett terveink között szerepel új vizes élőhelyek kialakítása és új társulások telepítése.

A védettséget a kert értékeinek a védelmére kezdeményeztük, továbbá a rekonstrukciós munkálatokhoz forrást a KMOP-2007-3.2.1/B kódszámon futó „Gyűjteményes növénykertek és védett történelmi kertek megőrzése és helyreállítása” című pályázaton szeretnénk nyerni.

J. Berencz Ibolya: Köszönöm. Előre bocsátom, hogy előzetesen írásban adta meg véleményét a DMRV Zrt. Kérik, hogy a területen áthaladó vezetéküket a közterületként használt, egyetemi utakra kérik kiváltani. Most pedig megkérem a jelenlévőket, hogy tegyék meg észrevételeiket, javaslataikat.

- Kalmár Ilona:** Az ELMŰ-től érkeztem, kérdezem, hogy a kert területén belül van-e olyan vezeték, vagy egyéb hálózati berendezés, mellyel foglalkozni kellene?
- Csepregi Antal:** Külön mérőóráink vannak, melyeket havonta rendszeresen leolvasunk. Egy óra az ELMŰ-é, két vízóra, egy gáz. Ezekhez jelenleg nem kívánunk nyúlni. Amikor majd kapacitásbővítésről lesz szó, akkor természetesen az új beruházásokhoz kapcsolódóan megterveztetjük és az illetékes szolgáltatókkal egyeztetni fogunk.
- Kalmár Ilona:** Az ELMŰ részéről akkor nincs kifogás.
- Hajdú Csaba:** A kert területi adatait tisztázni szükséges. Az „előterjesztés” a 4893 hrsz.-ú ingatlant említi, mely kb. 6 ha és ebből 2 ha az erdőtársulás. A tulajdoni lap szerint viszont az említett hrsz csak 4,3 ha. Hogy jön össze a többi? Ezen kívül, nincs kifogásom a védetté nyilvánítás ellen.
- Zámori Ilona:** Az MNV Zrt-nél megkerestük már a területi felelőst (Vásárhelyi Tibor), mivel a jogszabály szerint a tulajdonos hozzájárulása szükséges a védetté nyilvánításhoz. Levélben két hete megkerestük őket, ezúton szeretném kérni, hogy az ügy sürgősségére való tekintettel legyen kedves támogatni a gyors ügyintézését részünkre. A területi adatoknak utána nézünk és ha kell javítjuk a kérelmet is ennek megfelelően.
- Dr. Jánossy László:** A vízügyi igazgatóság részéről támogatható a kezdeményezés. Azt kérném, hogy az említett, tervezett vizes élőhelyekről kicsit bővebben beszéljen. Milyen vízforrásból oldják meg, milyen talajviszonyok vannak a kertben, milyen szigetelési módszereket terveznek?
- Czóbel Szilárd:** Jelenleg is van két tó a kertben. A vizes élőhelyeket ezek bővítésével, korszerűsítésével, csatornával való összekötéssel tervezzük. Lennének békanevelő területek illetve gőtékek is foglalkozunk. A homokos talaj miatt csak szigetelt formában lehetséges ezek megvalósítása, így a talajjal közvetlen kapcsolatba nem kerülnek.
- Csepregi Antal:** A tavak feltöltésére, locsoláshoz fűrt kutak létesítésében gondolkodunk. Manapság locsolás nélkül botanikus kertet fenntartani nem lehet és ehhez a vezetékes víz igen drága, a költségek csökkentése, szintén megvalósítandó távlati cél. Az egyetem „vizes” tanszékét is bevontuk a vizsgálódásba, hogy miként és hol lehetne alkalmas kutakat létesíteni.
- Dr. Jánossy László:** A kutak telepítése során a vízkivétel mértékével és következményeivel is számolni kell. Kérem ezt vegyék figyelembe a tervezés és a megvalósítás alkalmával.
- Malatinszky Ákos:** A GATE Zöld Klub részéről csak örülni tudok a kezdeményezésnek. Fontos helyszín a botanikus kert a környezeti nevelés szempontjából. A Klub folyamatosan szervez iskolásoknak itt foglalkozásokat. Talán a kert rekreációs funkciója kisebb jelentőségű, de javaslom, hogy legyen hely a pihenésre és a szabadtéri oktatásra egyaránt.
- Csepregi Antal:** Erdei tanterem most is van a kertben, melyet a közelmúltban felújítottunk, pihenőpadok, ösvények vannak a kikapcsolódáshoz.
- Dr. Jánossy László:** Az oktatást jól szolgálná még madárodútelep is.

- Csepregi Antal:** Terveink között több hasonló ötlet szerepel, köszönjük a javaslatokat.
- Czóbel Szilárd:** Tervezett elképzeléseink között szerepel még egyes védett növényfajok *ex situ* konzerválása. Erősíteni szeretnénk a botanikus kert génbank szerepét. A költségkímélő energiatakarékos fenntartás a város ökológikus szemléletét erősítené és ezzel illeszkedik a városfejlesztési koncepcióhoz. Mindezen érvek érvényesíthetőségére az OP keretében pályázunk a munkák fedezetére, de a pályázat beadásához feltétel, hogy a kert védett (helyi vagy országos) legyen. Kérem, illetve köszönöm támogatásukat.
- J. Berencz Ibolya:** Az ügy gördülékeny bonyolításához szükséges a kezdeményező aktív részvétele, hogy az érintettek válaszadási határidejének esetleges csúszása miatt a pályázat beadása ne lehetetlenüljön el. Ehhez legelőször a DINP Igazgatóságának válasza kell, miszerint kívánják-e a terület országos jelentőségű védett természeti területté nyilvánítását.
- A védetté nyilvánítási eljáráshoz kezelési tervet kell benyújtani, melynek összeállításához Barsyné Börzsönyi Andrea környezetvédelmi főmunkatárs segítséget tud nyújtani. El kell készíteni a védetté nyilvánítási javaslat összefoglalóját, és amennyiben a védetté nyilvánítás visszaszáll a helyi Képviselő-testületre, úgy annak előterjesztését is elő kell készíteni. Ennek határideje e hét vége. Március 25-én lezárul az anyagok beadása, melyeket az április 3-i ülésen tárgyalnak. Kérem ezekhez a határidőkhöz igazítani az egyes munkarészek elkészítésének, beszerzésének határidejét.
- Amennyiben egyéb észrevétel nincs, a megjelenést és az aktív közreműködést megköszönöm, az ülést bezárom.

Kmf.

A jegyzőkönyvet összeállította:

J. Berencz Ibolya főépítész sk.